

การส่งเสริมกลุ่มอาชีพและจัดหาศูนย์กลางการจำหน่าย ผลผลิต

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ จังหวัดหนองคาย

ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ปลูกข้าว ยาสูบ สับปะรดและมะเขือเทศ เป็นต้น หลังจากฤดูการผลิตประชาชนส่วนใหญ่จะว่างงาน ประกอบกับทุกปีจะเกิดน้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้านซึ่งเป็นผลมาจากแม่น้ำโขงล้นฝั่ง ทำให้เกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ และเกิดภาวะหนี้สินจากการลงทุน

หน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ได้กระตุ้นให้ราษฎรในแต่ละหมู่บ้าน รวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือน ซึ่งชาวบ้านได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพจำนวน 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผลิตกระเทียมดอง กลุ่มผลิตดอกไม้จันทน์ และกลุ่มผลิตปลาต้ม เป็นต้น แต่ละกลุ่มต่างๆ ประสบปัญหาการผลิตและการตลาดทำให้ต้องเลิกการผลิตไประยะหนึ่ง

ต่อมากลุ่มอาชีพต่างๆ ได้กลับมาผลิตอีกครั้ง แต่ยังเป็นการผลิตในลักษณะเดิมคือไม่เอื้ออาทรหรือช่วยเหลือกันทางด้านการตลาดและการลงทุน อบต.บ้านหม้อ จึงมีแนวคิดที่จะสนับสนุนกลุ่มอาชีพต่างๆ ให้มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนากระบวนการผลิตให้เป็นระบบที่ทันสมัย มีตลาดจำหน่ายผลผลิต และให้กลุ่มต่างๆ มีความยั่งยืน

ข้อมูลพื้นฐานปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: ศรีเชียงใหม่

จังหวัด: หนองคาย

ประชากร: 4,415 คน

พื้นที่: 53.40 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น : องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางตรง

วิถีใหม่

ในปี 2544 อบต.บ้านหม้อ ได้ดำเนิน "การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน: การรวมกลุ่มอาชีพและจัดหาศูนย์กลางการจำหน่ายผลผลิต" โดยส่งเสริมให้กลุ่มต่างๆ พัฒนาระบบวิธีในการผลิต และคุณภาพสินค้า และจัดหาศูนย์กลางการจัดจำหน่ายให้กลุ่ม เพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ชาวบ้าน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- สำรวจปัญหาร่วมกันระหว่าง อบต.และผู้นำชุมชน
 - ประชาชนหมู่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้าน ใช้เวลา 1 เดือน เพื่อสำรวจปัญหา และให้ประชาชนในหมู่บ้านต่างๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนร่วมกับ อบต.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - แต่ละกลุ่มเขียนโครงการเสนอ อบต. เพื่อขอรับการสนับสนุน
 - อบต.กับคณะกรรมการกลุ่มประชุมร่วมกัน
- สนับสนุนกลุ่มอาชีพ จำนวน 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผลิตกระเทียมดอง กลุ่มผลิตดอกไม้จันทน์ กลุ่มผลิตปลาต้ม กลุ่มผลิตสับปะรดกวน กลุ่มผลิตปลายอด กลุ่มผลิตแคบหมูไร้มัน กลุ่มแปรรูปอาหารสัตว์ และกลุ่มแปรรูปสมุนไพร ซึ่งในแต่ละกลุ่มมีสมาชิกกลุ่มละประมาณ 20-25 คน โดยสนับสนุนในด้านต่างๆ ได้แก่
 - ด้านการบริหารจัดการ อบต. เข้าร่วมในการประชุมประจำเดือนของกลุ่มต่างๆ ร่วมกับคณะกรรมการบริหารงานของกลุ่ม ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และประเมินผลการทำงานของกลุ่มต่างๆ ทุก 2 เดือน รวมทั้งประสานงานกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศรีเชียงใหม่ เพื่อจัดอบรมในด้านการบริหารงานให้แก่กลุ่ม

- ด้านการตลาด อบต.ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนจัดแสดงและจำหน่ายผลผลิตของกลุ่มอาชีพต่างๆ ทุกเดือน ณ บริเวณ อบต.บ้านหม้อ นอกจากนั้นจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตและนำไปจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง
 - ด้านการผลิต อบต. ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศรีเชียงใหม่ เกษตรอำเภอศรีเชียงใหม่ ให้ความรู้แก่กลุ่มทางด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การแปรรูปสินค้าโดยใช้วัตถุดิบในชุมชน เป็นต้น
 - ด้านเงินทุนหมุนเวียน สนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม กลุ่มละ 100,000 บาท
3. สนับสนุนงบประมาณเพื่อการก่อสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ จำนวน 10,000 บาท เพื่อเป็นศูนย์กลางจัดจำหน่ายผลผลิตของกลุ่มอาชีพในตำบล โดยที่กลุ่มต่างๆ จะจัดให้สมาชิกในกลุ่มตนสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเพื่อเป็นเจ้าหน้าที่จำหน่ายสินค้าประจำศูนย์

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบประมาณจากกองทุนหมุนเวียนของตำบลบ้านหม้อ ในปี 2545 จำนวน 800,000 บาท เพื่อสนับสนุนกลุ่มอาชีพ 8 กลุ่ม กลุ่มละ 100,000 บาท
2. งบกู้ยืมจาก อบต. ในปี 2545 จำนวน 10,000 บาท ให้กับกลุ่ม
3. งบประมาณของ อบต. ในปี 2547 จำนวน 10,000 บาท เพื่อสนับสนุนก่อสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์

บุคลากร

1. เจ้าหน้าที่ อบต. (นายก อบต./ ปลัด อบต./ เจ้าหน้าที่ อบต.) ทำหน้าที่ในการประสานงานกับกลุ่มต่างๆ และเข้าร่วมรับฟังปัญหาและความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม จำนวน 3 คน ทำงาน วันและเวลายาราชการ
2. สมาชิกกลุ่ม ทำหน้าที่ประจำศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มหมุนเวียนกันทำงานวันละ 2 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ตุลาคม 2544 (1-30)	- ปลัด อบต.มีแนวคิดที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชน และได้ปรึกษากับคณะผู้บริหารของ อบต. - อบต. เข้าร่วมประชุมกับประชาคมหมู่บ้าน หมุนเวียนไปทั้ง 8 หมู่บ้าน เพื่อเสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนโดยส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพผลิตสินค้าแปรรูป เพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับชาวบ้าน	คณะผู้บริหาร อบต./ สำนักปลัด อบต.
ตุลาคม - พฤศจิกายน 2544	- กลุ่มอาชีพต่างๆ นำเสนอปัญหาของกลุ่ม และนำเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุน	กลุ่มอาชีพ
พฤศจิกายน - ธันวาคม 2544	- นำปัญหาและโครงการของกลุ่มต่างๆ เข้าสู่ที่ประชุมสภา อบต. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไข กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา และจัดการประชุมร่วมกันทุกเดือน	คณะผู้บริหาร อบต./ ปลัด อบต./ ตัวแทนกลุ่มอาชีพ
มกราคม - กันยายน 2545	- ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นวิทยากรให้แก่กลุ่มอาชีพ	อบต./ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศรีเชียงใหม่/ สำนักงานเกษตรอำเภอศรี

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	- จัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มต่างๆ เช่น ความรู้ในเรื่องการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม เป็นต้น โดยมีวิทยากรจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศรีเชียงใหม่ และสำนักงานเกษตรอำเภอศรีเชียงใหม่	เชียงใหม่/ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานอำเภอศรีเชียงใหม่
ตุลาคม 2545 เป็นต้นมา	- ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่างๆ และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาย่อยๆ ทุกระบบการตั้งแต่ การวางแผนการผลิต การจัดจำหน่าย รวมถึงการบริหารจัดการ ทุก 2 เดือน - จัดอบรมให้แก่กลุ่มเพื่อให้ความรู้ในเรื่องการซ่อมแซมเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต โดยศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย ปีละ 2 ครั้ง	นายก อบต./ ปลัด อบต./ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดหนองคาย
ต้นปี 2547	- จัดสร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ประจำตำบล 1 แห่ง	กลุ่มอาชีพ

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

สำนักงานพัฒนาชุมชน
อำเภอศรีเชียงใหม่

สำนักงานเกษตรอำเภอศรี
เชียงใหม่

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน
จังหวัดหนองคาย

-- บทบาทความร่วมมือ --

ให้ความรู้กับกลุ่มในด้านต่างๆ เช่น การแปรรูปผลผลิต การพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าให้แก่กลุ่ม

ให้ความรู้กับกลุ่มในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะสินค้าบริโภคต่างๆ

ให้ความรู้กับกลุ่มในเรื่องการซ่อมแซมเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต รวมทั้งจัดอบรมให้แก่กลุ่ม ปีละ 2 ครั้ง

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. การรวมกลุ่มอาชีพของชาวบ้านในตำบล จำนวน 8 กลุ่ม เป็นการรวมกลุ่มแบบหละหลวม รวมทั้งขาดการประสานงานร่วมมือเพื่อช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม
2. กระบวนการในการผลิตสินค้าของแต่ละกลุ่ม เป็นการผลิตแบบดั้งเดิม ไม่เป็นระบบ และขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาด
3. กลุ่มอาชีพทั้ง 8 กลุ่ม ประสบปัญหาทางด้านการตลาด เนื่องจากตลาดส่วนใหญ่เป็นตลาดภายในพื้นที่ และขาดสถานที่ในการจัดจำหน่ายผลผลิต

หลังการดำเนินการ

1. กลุ่มอาชีพต่างๆ มีความเข้มแข็งมากขึ้น และเรียนรู้การบริหารจัดการกลุ่มให้เป็นระบบ โดยมีกลุ่มจำนวน 3 กลุ่ม ที่ประสบความสำเร็จและมีศักยภาพในการพัฒนาให้กลุ่มเติบโตต่อไป นอกจากนี้ยังเกิดการประสานงานและการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มต่างๆ เช่น การจัดระบบการจำหน่ายสินค้าร่วมกันระหว่างกลุ่ม โดยนำสินค้าของแต่ละกลุ่มมาวางจำหน่ายที่ศูนย์กลางจัดจำหน่ายของตำบล และผลัดเปลี่ยนกันเข้าเวรจำหน่ายสินค้า

2. ปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เป็นระบบที่ทันสมัย โดยการใช้เครื่องมือและเครื่องจักรที่ทันสมัยในการผลิต และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามเป็นที่นิยมของตลาดมากขึ้น
3. กลุ่มอาชีพทั้ง 8 แห่ง สามารถขยายตลาดรับซื้อสินค้าได้มากขึ้น โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศและสมาชิกของกลุ่มมีรายได้เฉลี่ย 3,000 บาท/คน/เดือน

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. กลุ่มประสบปัญหาเรื่องไม่มีตลาดที่เพียงพอต่อการจำหน่ายสินค้า ทำให้ในบางครั้งสินค้าของกลุ่มเหลือค้างเป็นจำนวนมาก	1. อบต. และหน่วยงานของราชการและเอกชน ร่วมกันจัดตลาดนัดจัดจำหน่ายและแสดงสินค้า และผลผลิตของกลุ่มอาชีพ ทุกๆ เดือน 2. ให้ตัวแทนกลุ่มอาชีพติดต่อและหาตลาดในอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง 3. ประชาสัมพันธ์ผลผลิตจากการแปรรูปของกลุ่ม โดยออกแผ่นพับ/ ประกาศทางสถานีวิทยุชุมชน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. กระบวนการหรือหลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทั้ง 8 หมู่บ้าน และตัวแทนกลุ่มอาชีพเข้ามีส่วนร่วมในการแสวงหาแนวทางแก้ปัญหา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต และการจัดจำหน่าย
2. ความเห็นพ้องต้องกันระหว่างคณะผู้บริหาร อบต./ ปลัด อบต./ ประชาชน/ สมาชิกของกลุ่มอาชีพ ที่มีความตั้งใจจริง เอาใจใส่ต่อปัญหา เกื้อหนุนและยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในการที่จะแก้ปัญหาของชุมชน
3. กระบวนการสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

1. การได้รับความรู้ และการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่การจัดกลุ่มอาชีพ กระบวนการผลิต การจัดจำหน่ายที่เป็นระบบจาก อบต. ทำให้กลุ่มอาชีพต่างๆ มีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือกับ อบต. ในการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง
2. การจัดตั้งศูนย์รวมการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร สินค้าแปรรูป ทำให้กลุ่มอาชีพต่างๆ มีรายได้ที่แน่นอนจากการจำหน่าย ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพที่มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น
3. ความเข้มแข็งของกลุ่ม มีกรรมการรับผิดชอบตามขั้นตอนการผลิต การบริหารจัดการ การจัดจำหน่าย การปันผลกำไร ทำให้โครงการมีความต่อเนื่องยั่งยืน

บทเรียนที่ได้รับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนจากกลุ่มต่างๆ ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น และยังคงก่อให้เกิดความรักความผูกพัน รวมทั้งความภูมิใจท้องถิ่นของตนเอง

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ สามารถนำโครงการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยต้องคำนึงถึง วิสัยทัศน์ของผู้นำ ความเอาใจจริงเอาใจใส่ การมีส่วนร่วมของประชาชน การสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นควรคำนึงถึงต้นทุนการผลิต กำลังการผลิต และการบริหารจัดการที่โปร่งใส ตลอดจนต้องมีการติดตามผลการดำเนินโครงการอย่างใกล้ชิด

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายณรงค์ จันทาทอง
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ
ที่อยู่ : หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย 43130
โทรศัพท์ : (042) 451-516, (01) 708-0710

ชื่อ-นามสกุล : นายลัด ใจขาน
ตำแหน่ง : ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ
ที่อยู่ : หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย 43130
โทรศัพท์ : (042) 451-516

ชื่อ-นามสกุล : นายดำริ บุญภูมิ
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ
ที่อยู่ : หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย 43130
โทรศัพท์ : (042) 451-516

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2544

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย 43130
ขนาดพื้นที่	53.40 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	2,207,261.00 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
งบประมาณรายได้	2,602,748.81 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	15 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 10 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	4,415 คน
จำนวนครัวเรือน	964 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิตประชาคม	พื้นที่ในตำบลมีลักษณะเป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำโขง ทิศเหนือติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศใต้ติดกับตำบลหนองปลาปาก ทิศตะวันออกติดกับตำบลบ้านพร้าว และทิศตะวันตกติดกับตำบลพระพุทธรบาท ลักษณะของประชากร ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ข้าว ใบบายาส ข้างโพตผักอ่อน สับปะรด และมะเขือเทศ เป็นต้น ชาวบ้านส่วนใหญ่ในตำบลมีเชื้อสายไทยพวน โดยมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบชนบท มีความเอื้ออาทรและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในลักษณะความสัมพันธ์แบบเครือญาติเป็นส่วนใหญ่ ศักยภาพในการพัฒนาของตำบล 1. มีผลผลิตทางการเกษตรเป็นจำนวนมากที่สามารถแปรรูปให้เป็นสินค้าส่งออกได้ 2. ประชากรในชุมชนมีความสามัคคี และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน